

ome fiere a otro en ella, e cac y fangie. (1) E la otra es, quando faze alguno adulterio, o fornicio (2) en ella, yaziendo con alguna muger: onde quando alguna destas cosas fue...

TITULO XI.

De los Privilejos, e de las franquezas que han las Eglefias, e sus Cementerios.

Privilejos, e grandes franquezas (1) han las Eglefias, de los Emperadores, e de los Reyes; (2) e de los otros Señores de las tierras; e esto fue muy con razon: por...

LL. 7. y 4. tit. 3. lib. 1. Re. cop.

LEY

perla. Si tamen non sit consecrata, quilibet presbyter de mandato Episcopi, potest eam reconciliare cum aqua benedicta. Item cometerium est ex eisdem...

6. & si suspensione durante in ecclesia celebraret divina, esset irregularis, cap. si cui, de sent. excom. lib. 6. (4) Encubiertio. Ita dicit Hostiensis, esset tuitus: sed...

TITULUS XI. DE IMMUNITATE ECCLESIE.

(1) Grandes franquezas. Et nimirum, quia ecclesia est idem, quod ipsa libertas, Bald. in leg. unica, §. 1. in fin. C. de caduc. tollen. & cum sit ecclesia mater...

Sede 1. Circa hanc Legem et quatuor sequentes eo quibus componitur in e Titulus Vide Remigium a Gorni in Prae. & Immunit. in pr. n.º 15. et seqq. Deperio tom 13. D.P.M. p. 1. pag. De los Priuilejos, &c. 73. et seq. 235

LEY I.

Que cosa es privilegio, o en que cosas lo ha la Eglefia.

Privilegio tanto quiere dezir, como ley apartada, (1) que es fecha señaladamente por pro, o por honrra de algunos omes, o logares, e non de todos comunalmente: e porque la Eglefia es Casa de Dios, (2) es mas...

Ley 1. tit. 1. lib. 1. Recop. Ley 3. tit. 3. lib. 1. Recop.

zir mas sin embargo, e con mayor deuocion. Nin deuen los legos, nin las mugeres estar a derredor del Altar, (9) nin llegar a el, quando dixeran la Missa; mas pueden estar por los otros logares de la Eglefia, los varones a vna parte, e las mugeres a otra. Otrofi ninguna muger non se deue llegar al Altar, nin servir al Clerigo, (10) mientras dixerse la Missa, en ninguna cola, nin estar, a las Horas, de las gradas del Altar adelante. Pero quando ouieren de comulgar, o fazer Oracion, o ofrecer, bien se pueden llegar cerca del Altar. Otrofi non puede ninguno posar (11) en las casas de las Eglefias, que se tienen con ellas, e son fuyas quitamente, en que guardan sus cosas. E aun sin estas, han otras franquezas las Eglefias; que las heredades que les fueren dadas, o vendidas, o mandadas en testamento derechamente; maguer non fuesen apoderadas dellas, ganen el señorío, (12) e el derecho, que a ellas auia aquel que las dio, o vendio, o mando; de manera que las puede demandar por fuyas, a quien quiere que las tenga: e este mismo priuilejo han tambien los Monesterios, e los Ospitales, e los otros logares religiosos, que son fechos a seruicio de Dios.

Hece leo in quantum dir. ponit mortuo rum corpora Ley 8. p. 2. Recop. Debere Sepeli inra Ecclesiam hodie est comon ut testatur a Greg. Sap. h. v. Soterrar. Et pro hac comue tudine eu l. 8. tit. 13. p. 1. ibi. O en la Eglefia et pro ratioc commuetudini leco 2. epud. tit. et Farar. Olanus n.º 9.

Gg 2

LEY

LEX I.

Privilegium dicitur lex privata, & Ecclesia multis privilegiatur exactionibus, & tributis non molestatur: lites faculares in ea non audiuntur: & praesertim sanguinis causa: mercata non fiunt, neque in ea mortui sepeliuntur. Item laici cum divina officia celebrantur, non debent stare cum clericis: neque stare secus altare, quando sacra mysteria celebrantur. Item foemina in ea debent ab illis segregari, neque foemina accedat ad gradus altaris, nisi quando offerat, vel communionem recipiat, seu orare voluerit. Item in domo Ecclesiae, seu sacristia, nullus hospitetur. Item ex legato, vel donatione, aut venditione quaeritur dominium Ecclesiae, Hospitalis, aut loco religioso sine traditione. Hoc dicit. (1) Ley apartada. Adde leg. 2. tit. 18. part. 3. & vide quae ibi dixi. (2) Casa de Dios. Vid. in Psalm. 92. v. 1. Dominus regnavit, decorum indutus est & in c. decet, de immunit. eccles. (3) Ningun pecho. Adde leg. placet, C. de sacrosan. eccles. & cap. non minus, & cap. adversus, de immunit. eccles. & cap. penult. de censib. lib. 6. & Clement. praesenti, eod. tit. cap. 1. de immunit. eccles. lib. 6. & vide supra tit. 6. leg. 5. l. & 2. cum tribus sequentibus, & ibi dicta, & quae tradit Montal. foro l. lib. 1. tit. 5. leg. 1. (4) Pleytos seglares. Concord. cum cap. 1. & cap. cum eccles. de immunit. eccles. & cap. decet, eod. tit. lib. 6. ubi annullatur sententia, & processus facti in ecclesiis per iudices saeculares. (5) De iusticia. Id est in causis sanguinis, ut subiicit, & habetur in dist. cap. cum eccles. & cap. decet. (6) Mercado. Vide in dist. cap. decet, de immunit. eccles. lib. 6. & in leg. nemo, secundum unum intellectum, C. de sacrosan. eccles. & quod dicatur mercatum, & de significatione huius verbi, vide text. & ibi Angel. in authent. ut de caetero pignorationes non fiant, collat. §. (7) Soterrar los muertos. Concord. cum cap. praecipendum, & cap. nullus §. 3. quest. 2. leg. 2. C. de sacrosan. eccles. ubi Alber. assignat rationem: quia ecclesia est res sacra: & ideo usus privatorum depu-

tari non debet, & ideo etiam in civitatibus verabantur corpora sepeliri, leg. antepenul. C. de relig. & sumptibus funer. leg. 2. in fin. tit. 13. infra ead. Partit. & ita dicit Odofred. quem refert Alber. servari in Alemania, ubi sepeliunt extra civitatem cum Epithaphio, seu subcriptione nominis defuncti. Contrarium videmus communiter fieri, & permitti videtur a iure canonico, ut habetur per gloss. in dist. cap. nullus, & in cap. cum gravia, ead. causa, & quest. ubi bona gloss. ponit rationes, quare potius homines sepeliuntur in ecclesia, quam extra, Hostiensis in sum. de immunit. eccles. §. in quantum, intelligit dist. cap. nullus, cum dicit, Fideles laici de fideli in dignitate constituto, Comite, Rege, vel Imperatore, & sic dicit servari de facto, gloss. tamen in dist. cap. nullus, intelligit de quolibet fideli laico, nisi decefferit immortalis: vel in torneamentis, & de consuetudine communiter videmus alios, etiam non in dignitate constitutos in ecclesiis sepeliri. (8) En el Coro. Concordat cap. 2. de vit. & honestat. cleric. & gloss. in dist. leg. 2. C. de sacrosan. eccles. (9) Del altar. Vid. in dist. cap. 1. (10) Nin servir al clerigo. Adde cap. 1. de cohabitacion. clericor. & mulier. & cap. sacrat. & cap. non liceat, 23. dist. (11) Posar. Concord. cum cap. 1. de immunit. eccles. cap. quiescamus, 42. dist. & leg. 1. C. de Episcop. & cleric. & leg. 5. l. 6. supra ead. Partit. & vid. leges regni, quas ibi allegavi in gloss. fin. §. 1. neque valeret consuetudo contra hoc, ut notat Innoc. Joan. Andr. & Abb. in dist. cap. 1. per text. ibi. (12) El señorio. Concord. cum leg. fin. C. de sacrosan. eccles. & an tranfeat quasi dominium, seu publiciana? Speculat. tit. de locat. §. nunc aliqua, versic. §. 8. tenet, quod non, & idem tenet Bald. in leg. quoriam, colum. 1. C. de rei vindic. quod procedit, quando auctor vendens vel donans, non haberet publicianam: ut quia fortè fuisset male fidei: secus, si talis auctor haberet publicianam: nam tunc illa transiit ipso iure in ecclesiam,

LEY II.

Quales omes puede amparar la Eglefia, e en que manera.

Hec lex in quancum tribuis in munitatem con fugiantibus ad sedorias conu gium per leg. fin. in d. lib. 1.º nouo Recop. ubi conu gium apertum. Ola no n.º 6. in Spi logo, quem vi de etiam in Concordia lit.º S. n.º 104.

FRanqueza ha la Eglefia e fu Cementerio en otras cosas, de mas de las que diximos en la ley ante desta: ca todo ome que fuyere a ella, por mal que ouiesse fecho, (1) o por debda (2) que deuiesse, o por otra cosa qualquier, deue ser y amparado, e non lo deuen ende facar por fuerça, (3) nin marta lo, e nin dalle pena en el cuerpo ninguna,

secundum Bald. in dist. leg. fin. & ibi sequitur Jason. colum. 2. & Joan. de Imol. in cap. 2. de consuet. & idem tenet Socin. consil. 61. colum. penult. & fin. parte 1. & satis hoc probatur ex ista leg. Partit. cum subdit, e i derecho, &c. Et intellige istam leg. soluto pretio, vel habita fide de eo, alias non transiret dominium etiam in ecclesiam, gloss. in dist. leg. fin. in verb. in rem, & tenet ibi Bart. gloss. & Bald. in leg. si ancillam, C. de adion. emptio. an autem sit idem in permutacione? Bald. quod non, in leg. 1. ad fin. C. de rerum permutacione, contrarium tenet idem Bald. id dist. leg. fin. ubi vid. Jason. colum. 3. Item non procederet hoc in voto, si enim uoveat aliquam rem quis in ecclesiam, non transferret statim dominium, leg. 2. & ibi Bart. ff. de pollicit.

LEY III.

Confugiens ad ecclesiam, seu ad ejus porticum, vel Coemeterium, pro maleficio, vel debito, aliaue causa, non est inde per vim extrahendus, nec corporaliter plectendus, nec ambitus ecclesie, etiam Coemeterii circundandus est, nec fugienti uictualia deneganda, sed a clericis alatur, & custodiatur. Præstita tamen cautione fidejussoria, vel juratoria de impunitate vita, & membris saluandis, ad emendam pecuniariam, poterit inde extrahi. Et si pro maleficio non habeat, unde soluat, seruiet creditor ad tempus condignum. Pro debito autem sine maleficio non seruiet, nec carcerabitur: sed præstabit cautionem de solvendo. Hoc dicit.

(1) Por mal que ouiesse fecho. Limita in casibus, de quibus infra eod. leg. 4.º & adde cap. reos 23. quest. 5.º & leg. presentis, C. de his, qui ad ecclesiam confugiunt, & cap. inter alia, de immunit. eccles.

(2) Por debda. Si debitor confugiat, volens evitare litigium, recipitur ab ecclesia, neque ei (ex quo est intra fines ecclesie) est aliqua violentia inferenda, est tamen intra fines representandus iudici, ut possit defendere per se, vel per alium, si cuncti elegerit, alias contra ipsum proceditur, & distrahuntur bona, si qua habet, d. leg. presentis, §. 1.º & 2.º & vid. in autent. de mandat. princ. §. sed neque. Inspecto tamen jure municipali, seu lege fori, que seruat in regno, secundum quod liber homo capitur pro debito: & traditur in seruitium creditoris, debet debitor extrahi, si fugeret ad ecclesiam, ut tradit Oldrad. consil. 54. sequuntur Anton. & Abb. in cap. inter alia, de immunit. eccles. ubi Abb. colum. 7. & vide leg. 15. tit. fin. lib. 3. foro ll. ut tamen attestatur. Roderic. Suarez in comment. dist. leg. 2. tit. de los gouernos, lib. 3. foro ll. versic. 5. quaritur, istud dictum Abb. non seruat in practica: imò contrarium semper vidit obtentum, & seruatum, & ibi allegat pro singulari istam leg. Partitar. Sed quero si sacerdos non custodiatur talem debitorem fugientem, qui debet extrahi, an teneatur ipse solvere debitum, text. in cap. diffiniuit 17. quest. 4. videtur velle, quod sic, & procedet quando sacerdos videret, quod esset ille tradendus, & noluit: quia tunc est: quid sibi impute-

nin cercarlo (4) al derredor de la Eglefia, nin del Cementerio, nin vedar que non le den a comer, nin a beuer. E este amparamiento se entiende que deue ser fecho en ella, e en sus portales, e en su Cementerio; (5) fueras en las cosas señaladas, que dize en la tercera ley despues desta: e aquel que estouiere encerrado, los Clerigos le deuen dar a comer, (6) e a beuer, e guardarlo, quanto pudieren, que non resciba muerte, nin dafio en el cuerpo: e los que lo quisieren ende facar, por auer derecho (7) del mal que fizo, si die-

tur, ut declarat ibi Archidiaconus. & Oldrad. in dist. consil. 54. & vide infra eod. in leg. 3. ad fin. & procedet, quod in ista leg. habetur, etiam si sit debitor tributorum Principis: non obstante eo, quod habetur in §. publicorum, in autent. de mandat. princip. quia non procedit de jure Canonico, secundum Abb. in dist. cap. inter alia.

(3) Por fuerça. Vide in distis iuribus, in prima gloss. allegat. & cap. sicut antiquitus 17. quest. 4.º & in dist. cap. diffiniuit.

(4) Cercarlo. Adde dist. leg. presentis, & dist. cap. diffiniuit, & videtur intelligendum: ita quod fugientis victus aut requies denegaretur, ut in dictis iuribus: nam ponere custodes, ut capiat, si exeat ecclesiam, non videtur prohibitum.

(5) En sus portales, e en su cementerio. Nota, quod non dicit de illis triginta, vel quadraginta pascibus, de quibus in cap. sicut antiquitus, & cap. frater 17. quest. 4.º forte, quia non est in consuetudine obseruantia illorum passuum: & statuti fuerunt isti passus, ut ad requisitum nature usum debitis exeat locis, ut in dist. cap. diffiniuit, & dicit Hostiensis in summ. de immunit. eccles. versic. in quantum, colum. 2. quod hodie de facto hac immunitas passuum in locis compluribus est usurpata, & idem Hostiensis in summ. de sepult. in §. quod jus funerandi, dicit, quod hac immunitas tantum extenditur, quantum Coemeterium est per Episcopum limitatum.

(6) A comer. Adde gloss. in cap. diffiniuit 17. quest. 4.º Archidiaconus tamen, ibi post Hugon. distinxit, quod, aut habet proprium, & facient sibi expensas de rebus suis: & si non habent, debent laborare manibus, & victum querere, aut neutrum possunt: & tunc ecclesia eis, tanquam pauperibus providebit: & hoc placet Abb. in dist. cap. inter alia, colum. penult. & si habet proprium, & illo uti non potest: & ecclesia illi subuenit: tenetur ad restitutionem, ubi sua poterit rehabere secundum Syluest. in summ. in verb. immunitas 3. versic. 5. quaritur, argumento eorum, quæ dicit S. Thom. quodiibet. 5. argument. 17.

(7) Por auer derecho. Quoad satisfactionem pecuniariam, intellige, ut notat gloss. in cap. reum 17. quest. 4.º unde hoc sumptum est, nam ex quo reus fugit ad ecclesiam, perpetuum securitatem consequitur, ne damnetur poena corporali, etiam si exeat post ecclesiam, gloss. in dist. cap. reum, & ibi tenet Archidiaconus. & hæc est communis sententia gloss. & Doctor. in dist. cap. inter alia, ubi Doctor. voluit, quod ciuilitas possit cum illis agi: accusari vero etiam processu temporis non possunt, alias modica esset hæc immunitas ecclesie. Abb. tamen in dist. cap. inter alia, colum. 2.º versic. quero, quia text. dicit, tenet quod ciuilitas, & criminaliter possit cum istis agi: etiam dum existunt in ecclesia, dummodo non consequantur poenam corporis afflictiuam, moventur per text. in dist. cap. inter alia, cum dicit, alias sunt legitime puniendi, & vide ibidem per Abb. qualiter mandabitur executioni ista

ren seguridad, e fiadores, (8) a los Clerigos, que non le fagan mal ninguno en el cuerpo; o si non los pudieren dar, que juren esto mismo, seyendo atales omes de que sospechassen que guardarian su jura; e entonces lo pueden facar de la Eglefia, para fazer del fecho enmienda, segund las leyes mandan; (9) o si non ouiere de que pechar el mal fecho, que sirua (10) tanto por ella, quanto tiempo mandare el Judgador, e touiere por bien, segund fuere la razon. Mas por el debdo (11) que deuiesse, non deue seruir, nin ser preso de ninguno, pero deue dar seguridad, la mayor que pudiere, que quando ouiere alguna cosa, que pague lo que deue.

LEY III.

Que derecho es, quando seruo de alguno fuye a la Eglefia.

Ley 3. tit. 2. lib. 1.º Recop.

Seruo (1) de alguno fuyendo a la Eglefia sin mandado de su Señor, deue ser amparado en ella, segund dize la ley ante des-

ta. Pero si el Señor diessse fiadores, e jurasse que non le fiziesse mal ninguno, deuenlo los Clerigos facar de la Eglefia, maguer el non quiesse salir, e dargelo; (2) e si los Clerigos non lo quiesse fazer, pueden sacar el Señor sin calonia ninguna, e llevarlo. Mas si los Clerigos lo amparassen, despues de la seguridad, ellos son tenudos de pechar el menoscabo del seruicio, que rescibio el Señor, porque non gelo dieron; e si se fuyere, deuenlo pechar. (3) Pero el debdor que se entrase en la Eglefia, por miedo de la debda que deuiesse, si aqnel a aquien la deuiesse, non se quiesse componer con el, demandandole mas de lo que le auia de dar, (4) e amenazandole, e por este miedo se fuyesle de la Eglefia, non ha porque lo demandar a los Clerigos. E si por auentura alguno de aquellos que dieren seguridad por su jura, viniessen contra ella, faziendole algun mal en el cuerpo, caeria en perjuro el que lo fiziesse, e demas manda Santa Eglefia, (5) que lo descomulguen por ello.

LEY

poris afflictiva, ut supra dict. est.

(10) Sirua. Concor. cum cap. de raptoribus 36. quest. 1.º & cum gloss. in dist. cap. reum 17. quest. 4.º

(11) Debdo Concord. cum leg. ob as, C. de adion. & oblig. sed jure hujus regni, dic, ut in allegat. lege fori, & dixi in gloss. 2.º supra ista leg. & in leg. 3. tit. 13. §. Partit. ubi allegavi leges regni in hoc disponentes.

LEY III.

Servus ad ecclesiam confugiens domino caventi restituetur, quod si clerici cum restituere nolint, dominus extrahet eum impune: & si post cautionem clericis reculantibus fugiat, tenentur ipse ad pretium serui, & si non fugiat, ad seruitii extimationem: & cautionem prædictam (de qua hic, & lege superiori) non seruans, est perjurus, & excommunicabitur. Si vero debitor fugiat metu creditoris ab ecclesia: quia creditor eum minabatur, nec volebat componere, sed plus debito petebat, nihil petere poterit a clericis. Hoc dicit.

(1) Seruo. Concor. cum leg. presentis, §. sane si seruus, C. de his qui ad ecclesiam confu. & cum cap. metuentes 17. quest. 4.º & cap. inter alia, versic. fin. de immunit. eccles.

(2) Dar gelo. Si seruus fugit ad ecclesiam propter magnam atrocitatem domini, qui ad mortem ejus fatagit, tunc non redditur domino, sicut hic dicitur: sed habet locum, §. fin. Insist. de bis, qui sunt sui, vel alien. jur. & leg. 3. tit. 5.º part. 5.º Si vero fugiat propter leue delictum, quod commisit contra dominum: quia forte subripuit unam mensuram vini, vel quid simile: si tamen fugiat propter aliud delictum, & si timent ob hoc puniri a domino, & non ab alio, procedet etiam, quod hic habetur, ut tamen timent puniri ab alio veluti iudice: tunc idem est dicendum in seruo, quod in libero homine: ita declarat Abb. in dist. cap. inter alia, colum. 7.º post Cynum in dist. leg. presentis.

(3) Pechar. Adde dist. cap. diffiniuit 17. quest. 4.º

(4) Mas lo que le auia de dar. Concor. cum cap. id constitutum 17. quest. 4.º

(5) Santa Eglefia. Vide in cap. diffiniuit 17. quest. 4.º

Quales omes non se pueden en la Iglesia amparar. Mparamiento, e seguranga deuen auer los que fuyeren (1) a la Iglesia, (2) segund dize en la ley ante desta; pero omes y a que non deuen ser amparados en ella, ante los

L E X III.

Publicus latro, & nocturnus agrorum depopulator, & qui sub spe immunitatis in ecclesia, vel ejus Coemeterio delinquit, occidendo, vel percutiendo, & incendarius, vel fractor ecclesiarum non gaudent immunitate, alii autem sic: & si inde extrahuntur, sunt ecclesiarum restituendi, & extraheas sacrilegium committit, & est excommunicandus, donec ecclesiae satisfaciatur de offensa. Hoc dicit.

(1) Los que fuyeren. Et si sit Judaeus, vel Paganus, secundum gloss. Hostiensis. & Innoc. in dist. cap. inter alia, & probat leg. 2. supra ead. cum dicit. Todo ome, gloss. tamen in leg. 1. C. de his, qui ad eccles. consu. tenet, quod Judaeus non gaudeat, & illam gloss. dicit veriorems Abbas in dist. cap. inter alia, & prima opinio placet Sylvestri in summ. in verb. immunitas 3. versic. 3. queritur, ubi idem dicit de excommunicato, vel haeretico, quantum ad maleficia alia ab haereticis, gloss. tamen in auth. de mandat. princ. §. sed neque, collat. 3. contrarium voluit in haeretico, movetur per text. in dist. leg. 1. quam glossa allegat Doct. de Villadiego, in suo tract. de haereticis pravitatis, quae. 11. ubi ipse tenet, quod haeretici non gaudent hac immunitate: sed potest intelligi, quod delictum haereticis, ut, & intelligit Sylvestri. clerici, & religiosi hac immunitate non gaudent, secundum Abb. in dist. cap. inter alia, quem vide colom. 3. versic. 2. principaliter. Item, & carceratus justis, si dimittatur sub juramento redeundi ad carceres, gaudebit hac immunitate, quoad hoc, ut sibi caveatur de immunitate mortis, vel mutilationis, secundum Alber. in leg. 2. C. de his, qui ad eccles. consu. ubi allegat Bart. Brixien. in quae. 37. incipit, carceratus quidam, & Archid. in cap. cum homo 23. quae. 5. & quae. Bart. Brixien. ponit Montal. referens ejus verba in leg. 2. tit. 12. lib. 2. foro 11. & vide per Joan. Andr. in addition. ad Speculat. tit. de iurejurand. Bart. in leg. relegati, ff. de panis.

(2) A la Iglesia. Etiam si non sit consecrata, ut in cap. de consec. eccles. vel altar. & in cap. eccles. de immunit. eccles. & licet ecclesia sit interdicta, secundum Abbatem post alios in dist. cap. eccles. & similiter gaudent Hospitalia, & oratoria, si sunt Episcopi auctoritate fundata, secundum Hostiensis. & Abb. in dist. cap. eccles. Archid. in cap. distinguat 17. quae. 4. Bald. in leg. si quis ad declinandam, colom. 13. C. de Episcopis, & cleric. Privata vero Oratoria, vel Hospitalia non gaudent, vide gloss. in cap. quidam 18. quae. 2. & Bal. ubi supra, & vid. per Abb. in cap. officii, de testam. & per Rochum in tract. de jure patron. chart. 18. & 19. & Francisc. Balb. in tract. praescrip. chart. 41. colom. 2. & an si Episcopus in Hospitali exercit unum jus Episcopale, an ex hoc praesumatur Episcopi auctoritate fundatum? Vide per Abb. in cap. 1. de relig. dom. Item monasterium, seu domus religiosa gaudet ista immunitate, Archid. in dist. cap. distinguat, vide per Felin. in cap. de quarta, colom. 4. de praescrip. & per Archiepiscopum Florent. in summ. 3. part. cap. 12. Item, & Palatium Episcopi licet sit extra triginta passus eccles. gloss. in cap. constitutus 17. quae. 4. tenet Abb. in cap. eccles. & Hostiensis. in summ. de immunit. eccles. §. in quantum, colom. 2. ad fin. Item, si dum quis fugiat ad ecclesiam, obviaverit sacerdoti, Corpus Christi deferenti, gaudet

pueden sacar della, sin calonia alguna, así como los ladrones manifiestos, (3) que tienen los caminos, e las carreras, e matan los omes, e los roban. Otrrosí los que andan de noche, quemando, o destruyendo de otra manera las mieses, (4) e las viñas, e los arboles, e los campos. E los que matan, o firieren en la Egle-

hac immunitate, secundum Hostiensis. in dist. §. in quantum, colom. 3. dicens, quod licet hoc non fit in jure expressum, quilibet catholicus facere hoc debet, sicut probat fides mulieris fluxum sanguinis patientis, & dicens. Si tetigero tantum sibi vestimenti ejus, salva ero. Et ait Jesus. Confide filia, fides tua te salvam fecit, & salva facta est mulier in illa hora. Matth. cap. 9. versic. 22. vide ibi per Hostiensis. Si tamen Corpus Christi detur judicatum ad mortem, non gaudet immunitate, ut tradit gloss. assignans in hoc rationes, in cap. quatuordecim 13. quae. 2. assignat etiam Hostiens. ubi supra, ubi dicit, quod in tali mors est differenda per illum diem, & forte per tres, vel quatuor dies, allegat in argum. cap. omnis homo, & cap. tribus gradibus, de consec. dist. 2.

(3) Ladrones manifiestos. Concordat cum capit. sicut antiquitus 17. quae. 4. & capit. inter alia, de immunit. eccles. & declarat ista lex, qui sunt illi. Abb. etiam in dicto cap. inter alia, ultim. notab. dicit, quod publicus latro dicitur, qui palam, & publice foratur: ut sunt isti piratae, vel qui publice stant in stratis, vel isti habentes arcem, vel castrum, & disrobant homines transeuntes: & vide in §. publici latrones, de pace tenenda, & ejus violat. an autem, sufficiat ad extrahendum eum de ecclesia, probare esse famosum, & publicum latronem, quia publice sic dicitur, qui disrobabat in sylvis homines: de disrobatione tamen non constat. Andr. de Itern. in dicto §. publici latrones, vult, quod hoc sufficiat ad hoc, ut possit torqueri, l. de minore, §. fin. ff. de quae. & quod non audiatur appellans, l. constituciones, ff. de appellat. ad aliud vult, quod non sufficiat; quia in criminibus probationes debent esse luce clariores; & idem videtur quod ad extrahendum de ecclesia debet liquidi probari.

(4) Las mieses. Hic dicitur nocturnus depopulator agrorum, de quo in dist. cap. inter alia, & est expositio, quae hic ponitur illa, quam ponit Hostiensis. eodem titulo, in summa, §. in quantum, colom. 2. Innocentius vero in dicto cap. inter alia exponit, eo quod in nocte segetes destruit, dum ibi se abscondit, vel latet, vel propter homicidia, vel rapinas, quas facit in frata, comburit, & destruit agros eorum, qui eis non serviunt: vel secundum Abbatem intelligitur ille, qui clam, vel noctu disrobat in stratis. Si ergo non in stratis publicis hoc facerent, immunitate gauderent: dicit tamen Innocentius ibi, quod possit dici, quod quicumque insidiosè offendit, hoc privilegio non gaudet. Qui autem non insidiosè, sed ex impetu, aut casu fortuito, semper immunitate gaudet: & quod ideo illa decretalis inter alia de his duobus generibus hominum mentionem fecit; quia de his semper praesumitur, quod insidiosè fecerint. Vult ergo Innocentius, & post eum Joann. Andr. quod delinquens insidiosè, & ex proposito in quocumque genere delicti, immunitate non gaudeat, quod Abb. reprobatur ibi colom. 7. dicens, esse contra notata per eundem Joan. Andr. in cap. 1. de homicidiis. & contra capitulum fin. de immunit. eccles. inducendo illud per locum ab speciali; & ratio quae jura magis exasperant in his latronibus, quam in aliis, quia illi sunt deteriores: & interest illos puniri plurimum, quam alios malefactorum: cum pluribus plura exitia cogitent, quam alii: & ista dicta Abb. notanda, ac diligenter advertenda censeo, quibus & videtur assentire lex ista Particularum.

Eglefia; (5) o en el Cementerio, ensuizandolo (6) de ampararle en ella, o a los que la queman, o la quebrantari. (7) A todos los otros desiendo (8) Santa Eglefia, que ninguno les faga mal, segund que de suyo es dicho. E qualquier que contra esto fiziesse, faria sacrilejo: e deuenlo descomulgar; (9) falta que venga a enmienda dello, porque non guardo a Santa Eglefia, la honra que deua. E si forço ome, o muger, o otra cosa, sacandolo de la Eglefia, deuenlo y tornar sin daño, e sin menoscabo ninguno.

fueran virgines, e los que tienen de dar cuenta a los Emperadores; e a los Reyes, de sus tributos, (2) o de sus pechos. Ca non sería cosa razonable, que tales malfechos como estos, amparasse la Eglefia, que es Casa de Dios, donde se deve la justicia guardar mas compidamente, que en otro lugar: e porque sería contra lo que dixo (3) nuestro Señor JESV Christo por ella: Que la su casa era llamada Casa de Oracion, e non deve ser fecha cueva de ladrones.

TITULO XII.

De los Monesterios, e de sus Eglefias, e de las otras Casas de Religion.

L E Y V.

Quales omes manda el derecho de las leyes antiguas, sacar de la Eglefia.

Y Erros muy grandes hacen los omes a las vegadas, sin los que dize en la ley ante desta, por que han de foyr a las Eglefias, temiendo de pena. E por esto mando el Derecho de las leyes antiguas, (1) que los saquen dellas, sin calonia ninguna; así como los traydores conocidos, e los que matan a otro a tuerto, e los adulteradores, e los que

A Rredrandose los omes de las cosas deste mundo, (1) touieron los Santos Padres, que era carrera, por que mas desembargadamente se podrian allegar a ganar el amor de Dios: e por esso yo y algunos dellos, que escogieron sus moradas en los montes (2) yermos, e otros cerca de pobla-

huic obviare videam cap. A. De Reliq. Domib. bur.

tractum, de jure civili puniebatur, ut in l. presenti, C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, & adde quae notat Abb. in dist. cap. inter alia, colom. antepenult. versic. nunc quero, post Bart. in d. l. presenti.

L E X V.

Secundum leges antiquas non gaudebant immunitate Ecclesiarum proditores manifesti, homicidae, adulteri, raptore virginum, & principis ratiocinii ob exactiones tributorum obligati. Hoc dicit.

(1) Leyes antiguas. Vide in authent. de mandatis Principum, §. quod si delinquentes, versic. neque, collat. 3. illa tamen lex abrogata est de jure Canonico, secundum gloss. & Abb. & communem opinionem Doctorum in dicto cap. inter alia, ubi Abb. 4. §. 5. & 6. colomna.

(2) De sus tributos. Vide in dist. authent. & vide quod dixi supra ead. in lege 2. in gloss. in verbo, Por deuda.

(3) Dixo. Matthaei 23. v. 13.

TITULUS XII. DE RELIGIO. DOMI.

(1) De las cosas deste mundo. Dixit Simon Petrus ad Jesum: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Matthaei cap. 19. v. 27. Super quibus verbis dicit S. Bernardus in declamationibus. Omnia sanè dixerim, non tantum possessiones, sed etiam cupiditates, & eas maximè, plus enim concupiscentia mundi, quam substantia nocet, & haec fugiendarum causa divitiarum praecipua est: quod aut vix, aut nunquam sine amore valeant possideri. Limosa fluidum, & glutinosa nimis, non modo exterior, verum etiam interior substantia nostra videtur, & faciliè cor humanum omnibus quae frequentat, adhæret.

(2) En los montes. Invenimus eum in campis sylvarum, Psalms. 131. v. 7 & pinguescent speciosa deserti, Psalms. 64. v. 13. & quando Adam solus erat, non est praeparatus, quia mens ejus adhærebat Deo, cap. quando Adam, de poenit. dist. 2. Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Psalms. 54. v. 8. Spiritus Sanctus non libenter habitat, ubi turbat, & frequentat, & dissensionis, & rixæ, sed propriè sedem habet solitudinem. Chrysost. su-